

QUẢN LÝ VÀ PHÁT TRIỂN TRƯỜNG MẦM NON TIỀN TIẾN THEO XU THẾ HỘI NHẬP KHU VỰC VÀ QUỐC TẾ

MANAGING AND DEVELOPING AN ADVANCED NURSERY SCHOOL IN ACCORDANCE
WITH THE REGIONAL AND INTERNATIONAL INTEGRATION TRENDS

NGUYỄN THỊ BÍCH NGÀ^(*)

TÓM TẮT: Quản lý và phát triển trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế trong giai đoạn hiện nay là cần thiết để xây dựng nền giáo dục tiên tiến. Tăng cường các giải pháp thực hiện nhằm đáp ứng mục tiêu phát triển trẻ em toàn diện về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một; hình thành và phát triển ở trẻ em những chức năng tâm sinh lý, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kỹ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời.

Từ khóa: quản lý; phát triển giáo dục mầm non; trường mầm non chất lượng cao.

ABSTRACT: Managing and developing an advanced nursery school following the regional and international integration trends in the current period is necessary to build an advanced education. Strengthening implementation solutions to meet the goals of developing children comprehensively physical, emotional, intellectual, aesthetical aspects, forming the first elements of personality, preparing children for first grade; forming and developing psychophysiological functions, competencies and basic qualities for children; developing essential life skills for their age, arousing and maximizing their potential, lays the foundations for learning at subsequent levels and for lifelong learning.

Keywords: management; preschool education development; high quality nursery school.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục mầm non được hình thành theo Sắc lệnh số 146/SL ngày 10 tháng 8 năm 1946 của Chủ tịch Hồ Chí Minh, ban đầu chỉ là “bậc học ấu trĩ nhận giáo dục trẻ em dưới 7 tuổi và tổ chức theo điều kiện của Bộ Quốc gia giáo dục ấn định sau” [3, tr.34]. Trải qua 74 năm cùng với sự phát triển của đất nước, đến nay giáo dục mầm non đã trở thành một cấp học trong hệ thống giáo dục quốc dân. Theo đánh giá của Bộ Giáo dục và Đào tạo, cả nước có 15.256 trường mầm non (công lập: 12.662 trường, ngoài công lập: 2.594 trường). Quá trình phát triển giáo dục mầm non cũng là quá trình đổi mới lấy chất

lượng chăm sóc, giáo dục trẻ làm yếu tố hàng đầu trong phát triển giáo dục mầm non, nhiều nghiên cứu về khoa học giáo dục mầm non, nhiều chủ trương, chính sách phát triển giáo dục mầm non đã và đang thực hiện. Mặc dù phát triển vượt bậc về số lượng và chất lượng song vẫn còn nhiều tồn tại như công tác sắp xếp mạng lưới trường, lớp học ở một số địa phương vẫn còn bất cập; Tình trạng thiếu giáo viên vẫn chưa có giải pháp khắc phục triệt để; Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy và học còn thiếu, lạc hậu; việc ứng dụng các quan điểm giáo dục tiên tiến vào giáo dục tại các trường còn rào cản. Chính những tồn tại trên đã kìm

^(*) ThS. Phòng Giáo dục và Đào tạo huyện Nhà Bè, ntbnga.nhabe.tphcm@moet.edu.vn, Mã số: TCKH21-13-2020

hầm sự tiến bộ chung và chưa trở thành một ngành học mang tính tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế hiện nay. Chính vì vậy, việc đề ra các giải pháp quản lý và phát triển trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế hiện nay là một tất yếu, góp phần phát triển ngành giáo dục và cũng đồng thời phát triển con người và xã hội.

Thực hiện chủ trương đẩy mạnh công tác quản lý nhà nước đối với giáo dục mầm non; đổi mới cơ chế quản lý, nâng cao năng lực quản trị nhà trường gắn với thực hiện dân chủ trong hoạt động của các cơ sở giáo dục mầm non; giải quyết tình trạng thiếu giáo viên; tăng cường các điều kiện để nâng cao chất lượng thực hiện chương trình giáo dục mầm non, đồng thời để quản lý và phát triển trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế trong giai đoạn hiện nay là thật sự cần thiết.

2. THỰC TRẠNG GIÁO DỤC MẦM NON ĐẾN CUỐI NĂM HỌC 2018-2019

2.1. Những kết quả đạt được [3]

Công tác quy hoạch, phát triển trường lớp đáp ứng nhu cầu đưa trẻ đến trường được quan tâm, nhiều địa phương đã xây dựng quy hoạch phát triển giáo dục mầm non, rà soát, sắp xếp mạng lưới cơ sở giáo dục mầm non phù hợp với điều kiện thực tế, tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ đến trường, góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc giáo dục trẻ. Việc sắp xếp, sáp nhập trường lớp có tác động rõ rệt: giảm 1.409 điểm lẻ, 187 trường công lập (tăng 295 trường ngoài công lập), giảm 117 cán bộ quản lý và giảm 3222 nhân viên (chưa tính nhân viên nấu ăn). Nhiều địa phương thực hiện tốt Chỉ thị số 09/CT-TTg ngày 22-5-2015 của Thủ tướng Chính phủ về việc đẩy mạnh thực hiện các giải pháp giải quyết vấn đề trường, lớp mầm non ở các Khu công nghiệp, Khu chế xuất. Đến cuối năm học 2018-2019, cả nước có 15.501 trường mầm non, trong đó, trường ngoài công lập 3.037 trường, chiếm tỷ lệ 19.6%; có 148.511/199.472 phòng học kiên cố, chiếm tỷ lệ 74.5%, có 45.802 phòng học bán

kiên cố, chiếm tỷ lệ 23% và 5.159 phòng học tạm, nhờ, chiếm tỷ lệ 2,6%; bình quân số học sinh cho mỗi phòng học là 27.4/phòng học (số trẻ đến trường: 5.7473.223) kể cả phòng bán kiên cố và phòng học tạm. Số trường mầm non đạt chuẩn quốc gia: 6.949/15.501 trường, chiếm tỷ lệ: 44.8% (trong đó có 5972 trường đạt chuẩn mức độ 1 và 977 trường đạt chuẩn mức độ 2). Công tác kiểm định chất lượng trường mầm non được quan tâm thực hiện tốt; đã có 6.971 trường được đánh giá ngoài, có 2.713 đạt mức độ 1 (38.9%) và 1.332 đạt mức độ 2 (tỷ lệ 19.1%).

Các địa phương đã thực hiện tốt công tác quản lý, sử dụng, tuyển dụng đội ngũ. Quan tâm phát triển đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục. Các Sở Giáo dục và Đào tạo đã tiến hành rà soát, đánh giá đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên theo chuẩn hiệu trưởng, chuẩn nghề nghiệp giáo viên mầm non, trên cơ sở đó xây dựng và mở nhiều lớp bồi dưỡng nâng cao năng lực để đáp ứng chuẩn nghề nghiệp giáo viên theo chuẩn; Triển khai công tác bồi dưỡng giáo viên mầm non theo chương trình bồi dưỡng thường xuyên. Song tình hình đội ngũ có nhiều biến động do chính sách tinh giản biên chế, có nơi thiếu giáo viên nhưng cũng có nơi dư giáo viên. Một số địa phương phải giải quyết tình trạng thiếu giáo viên, sử dụng giáo viên hợp đồng. Đã xây dựng và đưa vào khai thác, sử dụng hệ thống cơ sở dữ liệu đội ngũ nhằm quản lý đội ngũ cũng như hoạch định các chính sách phát triển đội ngũ tốt hơn; các trường mầm non trong toàn quốc cũng đã có tài khoản quản trị để quản lý và sử dụng hệ thống. Sự khác biệt này cho thấy việc tuyển dụng giáo viên, cân đối giữa thừa và thiếu giáo viên ở một vài địa phương còn nhiều bất cập, một số nơi tinh giản giáo viên và sử dụng giáo viên hợp đồng.

Tiếp tục đổi mới chương trình chăm sóc, giáo dục trẻ em mầm non, hướng dẫn hỗ trợ đánh giá sự phát triển của trẻ; phát triển chương trình giáo dục trong các cơ sở giáo dục mầm non. Các địa phương đã có nhiều biện pháp

quản lý chỉ đạo thực hiện chương trình giáo dục mầm non linh hoạt, sáng tạo và hiệu quả. Cụ thể như: Hà Nội tổ chức kiến tập chuyên đề “Giáo dục hòa nhập trẻ khuyết tật” tại Trường Mầm non Hoa Sữa quận Long Biên; chuyên đề “Đổi mới tổ chức các hoạt động giáo dục lĩnh vực ngôn ngữ” tại Trường Mẫu giáo chất lượng cao Việt Triều Hữu nghị. Kiến tập phương pháp STEAM tại hệ thống Trường Mầm non Justkids và hệ thống Trường Mầm non Steame Gatien. Thành phố Hồ Chí Minh: chia sẻ về tình hình tầm vóc trẻ em Nhật Bản và phương pháp giảng dạy nâng cao thể lực ở trẻ; phối hợp với chuyên gia về giáo dục mầm non Nhật Bản tiếp cận phần mềm ứng dụng công nghệ thông tin hỗ trợ giúp trẻ tương tác trải nghiệm, khám phá, sáng tạo trong các hoạt động giáo dục. Cần Thơ có thêm 9 trường mầm non thực hiện mô hình trường điển hình đổi mới. Toàn quốc có 99,8% các cơ sở giáo dục mầm non áp dụng đa dạng các hình thức và phương pháp tổ chức hoạt động chăm sóc, giáo dục trẻ theo quan điểm “lấy trẻ làm trung tâm” phù hợp với điều kiện thực tế của trường, lớp và khả năng của trẻ.

Chương trình cho trẻ làm quen tiếng Anh đang từng bước hoàn thiện; đã có 43/63 tỉnh, thành phố triển khai thí điểm hoạt động cho trẻ mầm non làm quen với tiếng Anh. Thực hiện Quyết định số 2080/QĐ-TTg ngày 22-12-2017 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt điều chỉnh bổ sung Đề án dạy và học ngoại ngữ trong hệ thống giáo dục quốc dân giai đoạn 2017-2025, các địa phương khuyến khích tổ chức cho trẻ làm quen với tiếng Anh ở những nơi có nhu cầu và đáp ứng được các điều kiện. Năm học 2018-2019, toàn quốc có 2.898 trường (chiếm tỷ lệ 18,7% tổng số trường mầm non), với 405.436 trẻ (tỷ lệ 32,2% tổng số trẻ mầm non) thực hiện thí điểm cho trẻ mẫu giáo làm quen với tiếng Anh. Trong đó, có 1.909 trường công lập (tỷ lệ 15,3% trong tổng số trường công lập), 274.704 trẻ (tỷ lệ 7,4% trong tổng số trẻ công lập); 989 trường ngoài công lập (tỷ lệ 32,6% trong tổng số trường ngoài công lập), 130.732 trẻ (tỷ lệ

15% tổng số trẻ ngoài công lập). Có 67,8% trẻ thuộc các trường công lập trong tổng số trẻ em được làm quen với tiếng Anh. Bộ Giáo dục và Đào tạo đã tổ chức biên soạn chương trình cho trẻ mẫu giáo làm quen với tiếng Anh (chương trình tự chọn), tổ chức thẩm định, thực nghiệm ở 06 tỉnh, thành phố đại diện cho các vùng miền trên cả nước. Kết quả thực nghiệm cho thấy, chương trình có tính khả thi cao, phù hợp với điều kiện thực tiễn. Bộ Giáo dục và Đào tạo đang thực hiện các bước để ban hành chương trình, giúp các địa phương quản lý, tổ chức thực hiện đảm bảo chất lượng, đáp ứng nhu cầu của gia đình trẻ.

Dù vậy, đội ngũ giáo viên dạy tiếng Anh đạt chuẩn vẫn còn nhiều khó khăn. Việc đầu tư cơ sở vật chất đã có quan tâm hơn. Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án đảm bảo cơ sở vật chất cho chương trình giáo dục mầm non và giáo dục phổ thông giai đoạn 2017-2025, tạo cơ sở pháp lý và trách nhiệm để các địa phương huy động nguồn lực bảo đảm cơ sở vật chất trường lớp; ban hành văn bản hướng dẫn các địa phương thực hiện các chương trình, đề án tăng cường cơ sở vật chất cho các trường học.

2.2. Những tồn tại, hạn chế [3]

Mặc dù có chỉ đạo tăng cường cơ sở vật chất trường lớp song vẫn còn thiếu và lạc hậu so với sự phát triển chung của khu vực và thế giới; tỷ lệ phòng học kiên cố thấp, chỉ đạt bình quân khoảng 74,5%, điều này cho thấy sự đầu tư chưa đồng đều, chưa phù hợp và chưa phát triển theo xu hướng tiên tiến một cách đồng bộ; tỷ lệ trẻ/phòng học vẫn còn cao, vượt quá quy định hiện hành. Do vậy, việc phát triển trường lớp và đầu tư cơ sở vật chất vẫn chưa đáp ứng về phát triển quy mô và yêu cầu đổi mới thì làm sao đạt được mô hình tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế.

Một số địa phương vẫn còn tình trạng thừa, thiếu giáo viên. Do công tác tinh giản biên chế còn cứng nhắc, chưa gắn với quy mô phát triển dân số và xã hội, chưa có lộ trình, cắt giảm biên chế đột ngột nên chậm có biên chế tuyển mới, dẫn đến

thiếu và ảnh hưởng trực tiếp đến hoạt động của từng đơn vị trường học và chất lượng giáo dục.

Chính sách đối với nhà giáo chưa tương xứng với loại hình lao động mang tính đặc thù cao trong xã hội, nhất là giáo viên mầm non. Bên cạnh đó, chính sách tiền lương những người làm giáo dục mầm non hiện nay thật sự không còn phù hợp.

Mặc dù có sự phân cấp mạnh trong quản lý song một số địa phương chưa nhận thức rõ trách nhiệm của mình trước các vấn đề giáo dục của địa phương, công tác thanh tra, kiểm tra chưa kịp thời dẫn tới có hiện tượng tiêu cực và mất dân chủ ở một số nhà trường.

Hội nhập quốc tế chưa đồng đều giữa các địa phương và chưa theo đúng quy định trong các cơ sở giáo dục, trong đó có mầm non. Việc tăng cường cho trẻ làm quen tiếng Anh có đầu tư song vẫn còn nhiều rào cản và bất cập, tỷ lệ trẻ cũng như trường ngoài công lập thực hiện cho trẻ làm quen tiếng Anh nhiều hơn các trường công lập trong khi điều kiện cơ sở vật chất các trường công lập thuận lợi hơn.

2.3. Thực trạng xây dựng trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế tại Thành phố Hồ Chí Minh

Tại Thành phố Hồ Chí Minh, Giáo dục mầm non có nhiều phát triển trong những năm qua và là đơn vị dẫn đầu về chất lượng giáo dục. Toàn thành phố có 1.326 trường (467

trường công lập – 35.2%; 859 trường ngoài công lập – 64.8%). Mặc dù chất lượng giáo dục được quan tâm song do đặc thù của Thành phố Hồ Chí Minh, số trường ngoài công lập phát triển với số lượng tăng nhanh nhưng quy mô nhỏ và mức đầu tư chưa cao nên tỷ lệ trường đạt chuẩn quốc gia thấp hơn các tỉnh, thành khác cũng như so với tỷ lệ chung của cả nước (167/1326 trường đạt chuẩn quốc gia, chiếm tỷ lệ 12.6%). Có 461 trường đạt chuẩn chất lượng giáo dục, trong đó, mức độ 1: 218 trường (47.3%), mức độ 2: 162 trường (35.1%).

Nhằm thực hiện mục tiêu đổi mới và phát triển toàn diện giáo dục, bắt đầu từ năm học 2016-2017, Thành phố Hồ Chí Minh đã triển khai thí điểm mô hình trường tiên tiến, hiện đại theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế ở tất cả bậc học. Ủy ban nhân dân Thành phố đã ban hành Quyết định số 3036/QĐ-UBND ngày 20-6-2014 về xây dựng trường tiên tiến, theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế tại Thành phố Hồ Chí Minh [7]. Mô hình trường tiên tiến được Thành phố Hồ Chí Minh thực hiện thí điểm từ năm học 2004-2005 tại Trường Trung học phổ thông Lê Quý Đôn (Quận 3). Đến năm học 2014-2015, Thành phố Hồ Chí Minh chính thức thực hiện mô hình này và tính đến năm học 2018-2019, có khoảng 60 trường từ bậc mầm non đến trung học phổ thông áp dụng.

Bảng 1. Số liệu 03 năm thực hiện trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế tại Thành phố Hồ Chí Minh

Năm học	Trường	Số trẻ	Tổng số lớp	Trong đó			Số giáo viên
				Lớp 3 tuổi	Lớp 4 tuổi	Lớp 5 tuổi	
2016-2017	8	889	28	28			46
2017-2018	11	2141	67	38	29		134
2018-2019	12	3083	112	43	39	30	274

Theo đánh giá của Sở Giáo dục và Đào tạo, mô hình này tác động tốt đến học sinh với các lợi ích như sĩ số thấp, thầy cô có thể quan tâm, phát triển cho từng học sinh. Học sinh được học với giáo viên bản ngữ, học chương trình toán,

khoa học bằng tiếng Anh. Các hoạt động khác cũng được thiết kế phù hợp năng lực và sự phát triển tâm sinh lý của học sinh. Ngoài ra, học sinh có thể học trong trường, bên ngoài nhà trường,

các chương trình giao lưu hợp tác quốc tế. Riêng bậc học mầm non, kết quả ở bảng 1.

Trong 03 năm thực hiện mô hình tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế đã được các cấp lãnh đạo quan tâm và đầu tư tốt. Các trường mầm non đã tăng cường công tác xã hội hóa, gắn kết với các tổ chức, cá nhân trong việc đầu tư phát triển trường, đặc biệt là vai trò của phụ huynh. Sự cộng tác, hợp tác và ủng hộ của phụ huynh thật sự quan trọng và cần thiết trong quá trình xây dựng mô hình trường tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế. Cơ sở vật chất và thiết bị ngày càng đầy đủ và hiện đại, đáp ứng yêu cầu sử dụng, an toàn, thẩm mỹ. Các hoạt động giáo dục của trẻ ngày càng phong phú, đa dạng, có mở rộng môi trường cho trẻ học, chơi và trải nghiệm, gắn kết với thiên nhiên ngày càng nhiều hơn và kết hợp các yếu tố thiên nhiên để giáo dục và phát triển cho trẻ. Đội ngũ giáo viên nâng cao nhận thức, trình độ đáp ứng nhiệm vụ trong trường tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế.

Bên cạnh những điểm nổi bật thì ngành Giáo dục và Đào tạo thành phố nói chung, ngành giáo dục mầm non nói riêng vẫn còn những khó khăn, rào cản nhất định. Cụ thể là: việc quy định mức thu để thực hiện các hoạt động giáo dục bổ sung và hỗ trợ cơ sở vật chất 1.500.000 đồng cho mỗi tháng là chưa phù hợp trong điều kiện hiện tại; số trường mầm non tham gia xây dựng trường tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế chỉ mới thực hiện được 12/24 quận, huyện, cho thấy việc thực hiện vẫn còn nhiều khó khăn và rào cản nhất định. Thực trạng về tăng dân số cơ học hiện nay trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh ít nhiều cũng ảnh hưởng đến quá trình xây dựng trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế. Do vậy, việc đặt ra “Quản lý và phát triển trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế” là cấp thiết.

3. CÁC GIẢI PHÁP QUẢN LÝ VÀ PHÁT TRIỂN TRƯỜNG MẦM NON TIÊN TIẾN THEO XU THẾ HỘI NHẬP KHU VỰC VÀ QUỐC TẾ

3.1. Đầu tư cơ sở vật chất trường lớp, trang thiết bị theo hướng hiện đại, tiện ích, gắn với thiên nhiên càng nhiều càng có lợi cho trẻ

Trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế trước tiên phải đảm bảo các điều kiện cơ bản về cơ sở vật chất và trang thiết bị theo hướng hiện đại, tiện ích, tiện dụng cho trẻ mầm non và người sử dụng, giảm được lao động thô, đảm bảo thẩm mỹ, vệ sinh và an toàn. Thiết kế trường mầm non vừa đảm bảo chuẩn kỹ thuật, vật liệu bền, an toàn (không độc hại) song cũng phải quan tâm đến những vật liệu thiên nhiên sẵn có nhằm tạo cho trẻ em có được một môi trường thiên nhiên ngay trong trường mầm non và phù hợp với nét văn hóa đặc trưng từ mái nhà, vách tường, sân chơi đến từng thiết bị như bàn, ghế, kệ ... phải bằng gỗ không sơn hoặc sơn bằng màu sắc nhẹ nhàng, gắn với thiên nhiên và sự cảm nhận màu sắc của trẻ, tạo tâm lý thoải mái, mát mẻ, an toàn trong quá trình sinh hoạt tại trường. Đồ chơi ngoài trời phải có ít nhất 10 loại đồ chơi đạt chuẩn kỹ thuật và an toàn khi chơi. Cần quan tâm đến chất lượng đồ chơi đồng thời chất liệu và màu sắc cũng phải đặc biệt chú trọng. Nên tăng cường các vật dụng sẵn có từ thiên nhiên: khúc gỗ, khúc cây to, ván tre, cầu trượt gỗ, thang leo... để cho trẻ chơi và chú trọng các đồ chơi giúp trẻ phát triển vận động hơn là các đồ chơi mang tính thụ động.

Việc bố trí sắp xếp các phòng, khu vực chức năng, sân chơi đều đảm bảo diện tích theo tiêu chuẩn đối với 01 trẻ. Việc bố trí phải vừa hợp lý, vừa có tính thẩm mỹ và phải có sự kết hợp hài hòa giữa công trình xây dựng với công trình thiên nhiên, tạo mảng xanh tự nhiên, hài hòa cho trẻ. Càng tạo nhiều môi trường thiên nhiên cho trẻ càng nhiều càng tốt, bởi đó chính là nơi trẻ được trải nghiệm, vui chơi, được học

rất phù hợp với độ tuổi của trẻ. Bên cạnh đó, môi trường thiên nhiên cũng rất quan trọng đến sức khỏe của trẻ nên việc xây dựng trường mầm non gắn với yếu tố thiên nhiên là không thể thiếu được.

Ngoài phòng sinh hoạt chung của từng lớp, mỗi trường phải đảm bảo có một vài phòng hoạt động năng khiếu nhằm phát hiện năng khiếu sớm cho trẻ cũng như tăng cường các hoạt động hỗ trợ sự phát triển và ham thích của trẻ: phòng nhạc, đàn, vẽ, múa, thể dục, ... Đặc biệt phải xây dựng một phòng thư viện theo đặc thù của trẻ mầm non nhằm kích thích khả năng đọc và tính ham hiểu biết ở trẻ, mở rộng thế giới xung quanh qua hình ảnh, sách báo. Ngoài ra, trường cần đảm bảo khối phòng chức năng, trang thiết bị văn phòng phục vụ công tác quản lý, dạy và học có đầy đủ theo quy định tại điều lệ trường mầm non và được cập nhật ngày càng hiện đại; phòng vi tính: có diện tích tối thiểu 40m² với thiết bị công nghệ thông tin phù hợp, phục vụ các hoạt động vui chơi, học tập của trẻ; phòng hội trường: có diện tích tối thiểu 70m² phục vụ các hoạt động ngày hội, ngày lễ; có thể kết hợp là nơi trưng bày hiện vật truyền thống, lưu niệm, tranh ảnh, đồ dùng, đồ chơi tự làm... của nhà trường.

Trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế có quy mô dưới 20 lớp và không quá 400 trẻ. Nên thay đổi cách biên chế lớp hiện nay tại các trường mầm non như: mỗi giáo viên chỉ nên phụ trách từ 07 đến 10 trẻ và tùy độ tuổi của trẻ mà quy định số trẻ cho một giáo viên hợp lý.

3.2. Phát triển chương trình giáo dục mầm non; đẩy mạnh thực hiện theo phương châm “Học bằng chơi, chơi mà học” và “Giáo dục lấy trẻ làm trung tâm”; áp dụng sáng tạo các quan điểm giáo dục tiên tiến tại các nước trong khu vực và quốc tế

Hiện nay, để đánh giá một ngôi trường mầm non tốt cho trẻ không phải chỉ đơn thuần là nơi có đầy đủ cơ sở vật chất, thoáng mát,

rộng rãi... mà còn phải đảm bảo được chương trình giáo dục tiên tiến, giáo trình phát triển đa dạng, để trẻ chơi mà học, học mà chơi.

Không ngừng đổi mới phương pháp nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ. Tăng cường tổ chức chuyên đề chuyên môn, các hoạt động vui chơi, lễ hội, tham quan, học tập... nhằm mở rộng tầm nhìn và cơ hội giao tiếp với thế giới xung quanh cho trẻ, tăng cường mọi cơ hội cho trẻ tiếp cận và phát triển. Từ mục tiêu và nội dung chương trình khung, phát triển tích cực phương pháp giáo dục trẻ theo hướng “Học bằng chơi, chơi mà học” và “Giáo dục lấy trẻ làm trung tâm” đồng thời áp dụng mạnh mẽ, sáng tạo các quan điểm giáo dục tiên tiến tại các nước trong khu vực và quốc tế. Nhà nước cần có chính sách cho phép các trường mầm non chủ động áp dụng quan điểm giáo dục tiên tiến vào nhà trường mà không phải vướng một rào cản nào trên tinh thần đảm bảo mục tiêu giáo dục trẻ em Việt Nam.

Tích cực vận dụng các quan điểm, triết lý, xu hướng về giáo dục mầm non của các nước trong khu vực và quốc tế như: Giáo dục mầm non ở các nước trong khu vực châu Á – Thái Bình Dương (Australia, New Zealand, Singapore...) thì đi theo hướng giáo dục tích hợp theo chủ đề, đề cao vai trò của người tổ chức: giáo viên cùng với trẻ đưa ra ý tưởng trong từng chủ đề, nguyên tắc giáo dục là “hướng vào đứa trẻ”, xuất phát từ hứng thú và nhu cầu của trẻ. Nhà giáo dục quan tâm xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh, đa dạng, tạo cơ hội điều kiện cho trẻ hoạt động. Riêng tại Nhật Bản, không dạy trẻ học chữ và làm toán, giáo dục trẻ thông qua hoạt động chơi, coi chơi là hoạt động trung tâm và trường được tự chủ không có chương trình khung chung. Trong quá trình giáo dục, lấy trẻ làm trung tâm và đặt trẻ trong môi trường sống và qua đó giáo dục môi trường cho trẻ. Xu hướng xã hội hóa giáo dục cao và đảm bảo bình đẳng cho mọi trẻ [4, tr.32].

Xu hướng giáo dục mầm non tại Nga thì coi trọng phát huy tính tích cực và sáng tạo của trẻ trong các hoạt động, đặc biệt là hoạt động vui chơi ở trẻ mẫu giáo; Quan tâm đặc điểm cá nhân của từng trẻ, nhóm trẻ; Giáo viên là người trợ giúp, điều khiển, tạo điều kiện cho trẻ hoạt động; Giữa gia đình, nhà trường và các lực lượng xã hội có sự phối hợp chặt chẽ. Một số nước phương Tây thì cho rằng: Lấy trẻ em làm trung tâm của quá trình giáo dục; Khi tổ chức hoạt động trẻ được tự do lựa chọn góc chơi, chơi theo nhu cầu, hứng thú của mình, tạo cơ hội được thực hành trải nghiệm, chia sẻ...; Nhà giáo dục với tư cách là “thang đỡ”, “điểm tựa”, quan tâm đến cách dạy trẻ học như thế nào hơn là cho trẻ học cái gì. Họ quan tâm đến phát triển nhận thức của trẻ hơn là đọc, viết, tính toán luôn kích thích trẻ tích cực hoạt động và sáng tạo và thống nhất quan điểm, trẻ học thông qua chơi và coi chơi là hoạt động chính của trẻ [4, tr.31]. Với xu thế phát triển chung của nền giáo dục mầm non như hiện nay, việc lựa chọn các giải pháp giáo dục tiên tiến mới phù hợp cùng với những cố gắng của các đơn vị giáo dục, các trường mầm non đang nỗ lực nâng cao, đổi mới trong giáo dục mầm non nhất định sẽ khiến phụ huynh càng thêm tin tưởng và đất nước hứa hẹn có thế hệ trẻ phát triển toàn diện.

3.3. Đổi mới mạnh mẽ quản lý nhà nước đối với giáo dục mầm non

Đổi mới căn bản chính sách sử dụng đội ngũ theo hướng coi trọng năng lực thực tế. Nêu cao vai trò tự quản, tự chịu trách nhiệm và cam kết chất lượng của người hiệu trưởng; tự tuyển và sử dụng nhân sự hợp lý. Đẩy mạnh cải cách hành chính, nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác quản lý, chú trọng quản lý chất lượng giáo dục, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý, hạn chế tối thiểu việc sử dụng văn bản giấy trong kiểm tra, kiểm soát hoạt động giáo dục của giáo viên. Tăng cường kiểm tra, giám sát các hoạt động giáo dục, nâng cao

ý thức trách nhiệm, hoàn thiện cơ chế công khai, minh bạch, bảo đảm sự giám sát của cộng đồng và xã hội.

Tuân thủ quy trình kiểm định chất lượng giáo dục. Tăng cường thực hiện đầy đủ các chính sách hỗ trợ cho bậc học mầm non, bảo đảm hầu hết trẻ em trong độ tuổi được đi học mẫu giáo. Bên cạnh đó, cần có chính sách đặc thù tại địa phương để khuyến khích giáo dục mầm non, đặc biệt là chăm lo cho giáo dục mầm non ngoài công lập. Quản lý việc đầu tư cho giáo dục công bằng và thỏa đáng song cũng cần phải có cơ chế mở để các trường tự thu, tự chi về hoạt động giáo dục nhằm tăng cường các hoạt động bổ trợ thực hiện giáo dục trẻ theo chương trình như: dạy ngoại ngữ cho trẻ, dạy năng khiếu và phát hiện năng khiếu về nhạc, họa, một số môn thể thao... Tạo điều kiện cho các trường chủ động hơn trong các hoạt động của trường. Nhà trường tiên tiến phải là chiếc nôi đầu tiên nuôi dưỡng cho trẻ được phát triển đầy đủ, toàn diện, phù hợp, đáp ứng được nhu cầu phát triển và hứng thú, tích cực của một đứa trẻ.

3.4. Xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục đủ về số lượng, đáp ứng yêu cầu về chất lượng

Về xây dựng đội ngũ quản lý: Đội ngũ quản lý trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế phải đủ tầm và tâm trong thực hiện nhiệm vụ. Người quản lý phải đảm bảo lãnh đạo công tác quản lý đạt hiệu quả cao, được cha mẹ học sinh và địa phương tín nhiệm, uy tín của nhà trường trong cộng đồng được nâng cao. Phải đảm bảo tổ chức và quản lý tốt các hoạt động hành chính, tài chính, quy chế chuyên môn, quy chế dân chủ, kiểm tra nội bộ, đổi mới công tác quản lý, quan hệ công tác và lễ lối làm việc trong trường mầm non; tổ chức định kỳ các hoạt động chuyên môn, trao đổi kinh nghiệm, chia sẻ sáng kiến chăm sóc giáo dục trẻ giữa các giáo viên trong hội đồng. Người quản lý phải biết cách

xây dựng môi trường thân thiện, một tập thể đoàn kết, vững mạnh về mọi mặt, đặc biệt là trình độ và nhận thức. Ngoài ra, việc vận hành bộ máy và đảm bảo nguồn lực, tài lực cho mọi hoạt động của trường trong quá trình xây dựng trường tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế. Đẩy mạnh xã hội hóa, tăng cường thỏa thuận với cha mẹ học sinh khi cung cấp dịch vụ chất lượng cao. Chấp hành các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, sự chỉ đạo của cơ quan quản lý giáo dục các cấp; đảm bảo Quy chế dân chủ công khai trong hoạt động của nhà trường.

Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ: Phụ huynh và xã hội ngày càng mong muốn được phát triển bắt kịp với trẻ em thế giới. Điều đó đòi hỏi các cơ sở giáo dục mầm non phải xây dựng được môi trường giáo dục với chương trình học tập hiện đại tiên tiến, đội ngũ giáo viên chuyên nghiệp. Giáo viên mầm non cần cập nhật những đổi mới trong giảng dạy để tạo ra một môi trường tốt nhất cho trẻ. Không chỉ đơn thuần là trông và dạy trẻ như trước đây, hiện nay mỗi giáo viên đều phải có kỹ năng sư phạm tốt để trẻ có thể thoải mái chia sẻ cách nghĩ của mình, để trẻ coi giáo viên là một người bạn tin cậy. Do vậy, trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế có 100% giáo viên đạt chuẩn trình độ đào tạo chuyên ngành mầm non và các chuyên ngành khác dành cho giáo viên chuyên, trong đó có 15% đạt trình độ trên chuẩn đồng thời 100% giáo viên phải được bồi dưỡng cập nhật kiến thức về chuyên môn hằng năm và ít nhất phải nói thông thạo 01 ngoại ngữ (tiếng Anh). Trong các nội dung cập nhật, nhất thiết phải có những nội dung liên quan đến sự phát triển về giáo dục mầm non ở các nước tiên tiến. Nên dùng một phần kinh phí bồi dưỡng thường xuyên để gửi giáo viên đi học tập bồi dưỡng ở nước ngoài để tiếp cận giáo dục tiên tiến của thế giới.

Ngoài chuẩn về chuyên môn cần quan tâm và dành thời gian để lãnh đạo, chỉ đạo đội ngũ rèn luyện phẩm chất của nhà giáo của người làm công tác giáo dục thể hệ trẻ một cách trực tiếp, đặc biệt chú trọng đến lĩnh vực dân chủ cơ sở. Thường xuyên tổ chức sinh hoạt chuyên môn để trao đổi kinh nghiệm, chia sẻ sáng kiến chăm sóc giáo dục trẻ giữa các giáo viên trong hội đồng. Giáo viên hằng năm được tu nghiệp nâng cao trình độ, được tham quan giao lưu, học tập kinh nghiệm trong, ngoài nước; Giáo viên tham gia đầy đủ các hoạt động chuyên môn, chuyên đề và hoạt động xã hội do trường mầm non tổ chức hoặc phối hợp tổ chức; Mỗi giáo viên có sáng kiến kinh nghiệm đổi mới phương pháp chăm sóc, giáo dục trẻ trong từng năm học; Giáo viên ứng dụng công nghệ thông tin thành thạo trong việc lập kế hoạch giáo dục trẻ và tổ chức các hoạt động giáo dục trẻ.

3.5. Tăng cường xã hội hóa và đảm bảo công bằng xã hội trong giáo dục

Thực hiện tốt xã hội hóa giáo dục, Nhà nước cần có chính sách huy động các nguồn lực xã hội cho phát triển giáo dục - đào tạo, khuyến khích và tạo điều kiện cho các tổ chức, cá nhân, các thành phần kinh tế tích cực tham gia các hoạt động phát triển giáo dục. Xây dựng cơ chế quản lý, giám sát mọi nguồn đầu tư của xã hội cho giáo dục.

Đổi mới cơ chế tài chính trong giáo dục mầm non nhằm góp phần quan trọng nâng cao chất lượng, mở rộng quy mô và đảm bảo công bằng trong giáo dục; thực hiện chế độ học bổng, học phí ở mầm non phù hợp với điều kiện kinh tế của từng địa bàn dân cư. Cần có hướng đầu tư mở rộng hoạt động hoặc hỗ trợ, gắn kết với các cơ sở khác để chia sẻ và hỗ trợ cùng phát triển. Đặc biệt chú ý đến con thương binh, liệt sĩ, con gia đình có công với đất nước, trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn và học sinh khuyết tật thông qua phát triển các loại quỹ khuyến học, khuyến tài trong các tổ chức xã hội, trong các cộng đồng dân cư. Trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực

và quốc tế không thể đứng ngoài với nhiệm vụ đảm bảo công bằng cho giáo dục, hỗ trợ giáo dục cho trẻ em có hoàn cảnh khó khăn.

3.6. Tăng cường hợp tác quốc tế về giáo dục - đào tạo

Đây là giải pháp mang tính đột phá để quản lý và phát triển trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế. Giáo dục trong thời kỳ hội nhập quốc tế phải bảo đảm phát triển bền vững, không ngừng nâng cao chất lượng, phát huy tối đa nội lực, giữ vững độc lập, tự chủ và định hướng xã hội chủ nghĩa, từng bước tiếp cận nền giáo dục tiên tiến: tạo điều kiện cho cán bộ quản lý, giáo viên được tham quan học tập các mô hình tiên tiến tại các nước trong khu vực, tăng cường các hoạt động cho trẻ làm quen tiếng Anh với giáo viên người nước ngoài, tăng cường các hoạt động ngoại khóa hỗ trợ chương trình giáo dục. Thực hiện tốt việc đưa cán bộ, giáo viên có đạo đức và triển vọng đi đào tạo ở nước ngoài và có chính sách để khuyến khích trở lại cống hiến cho trường.

4. KẾT LUẬN

Quản lý và phát triển trường mầm non tiên tiến theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế không nằm ngoài mục đích xây dựng mô hình tiên tiến, hiện đại và hội nhập, đáp ứng nhu cầu học tập của học sinh và yêu cầu của xã hội; tiếp cận được với giáo dục ở các nước trong khu vực và quốc tế nhưng vẫn đảm bảo mang đậm bản sắc dân tộc; Tham gia góp phần đào tạo đội ngũ học sinh sau này năng động, có năng lực sáng tạo, năng lực thực hành, năng lực ngoại ngữ và tin học; đáp ứng nhu cầu nhân lực, nhất là nhân lực chất lượng cao phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế; Góp phần đổi mới cơ chế hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công, đẩy mạnh xã hội hóa một số loại hình dịch vụ sự nghiệp công; Tạo điều kiện để một số cơ sở giáo dục có điều kiện trở thành nhân tố tiên phong trong quá trình xây dựng nền giáo dục tiên tiến, hiện đại; Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện của một số cơ sở giáo dục theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa, xã hội hóa và hội nhập quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), Thông tư số 17/2009/TT-BGDĐT ngày 25-7-2009 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành chương trình giáo dục mầm non và Thông tư 28/2016/TT-BGDĐT về Sửa đổi, bổ sung một số nội dung của chương trình giáo dục mầm non ban hành kèm theo Thông tư 17/2009/TT-BGDĐT ngày 25 tháng 7 năm 2009.
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), Văn bản số 04/VBHN-BGDĐT ngày 24 tháng 12 năm 2015 về ban hành Quyết định Điều lệ trường mầm non.
- [3] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Hội nghị tổng kết năm học 2018-2019 và triển khai nhiệm vụ năm học 2019-2020*.
- [4] Nguyễn Thị Hòa (2010), *Giáo trình Giáo dục học mầm non*, Nxb Đại học Sư phạm.
- [5] Quốc hội (2019), *Luật Giáo dục*.
- [6] Singapore International Foundation (2007), *Phát triển chương trình giáo dục có ý nghĩa cho trẻ nhỏ trong thế kỷ XXI (Tài liệu bồi dưỡng)*, Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương, Hà Nội.
- [7] Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh, Quyết định số 3036/QĐ-UBND ngày 20-6-2014 về tiêu chí Trường tiên tiến, theo xu thế hội nhập khu vực và quốc tế tại Thành phố Hồ Chí Minh.

Ngày nhận bài: 28-4-2020. Ngày biên tập xong: 03-5-2020. Duyệt đăng: 26-5-2020